

КООПЕРАТИВНИЙ РИНОК ІНТЕР'ЄРНОГО ТЕКСТИЛЮ: ПРОБЛЕМИ І ВИРІШЕННЯ

Анотація. Розглянуто питання, пов'язані з формуванням вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю. Основну увагу присвячено розгляду концептуальних підходів до формування та розвитку означеного ринку, аналізу та оцінки його кон'юнктури, а також ролі держави в управлінні та регулюванні ринком інтер'єрного текстилю.

Ключові слова: інтер'єрний текстиль, кооперативний ринок, сегмент ринку, формування й управління ринком

Pushkar H., Semak B.

INTERIOR TEXTILE COOPERATIVE MARKET: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Summary. The article is devoted to the analysis of the domestic cooperative market of the interior textile. The main conceptual approaches to the interior textile cooperative market forming and developing, the analysis and evaluating of its conjuncture and also the state influence on the interior textile market managing and regulating are motivated in detail.

Keywords: interior textile, cooperative market, market segment, market formation and development

1. Вступ

На світовому ринку інтер'єрний текстиль є одним з найбільш привабливих і динамічних за розвитком ринків. Внаслідок постійного росту житлового та адміністративного будівництва в нашій країні, як і в цілому світі, відповідно, зростають потреби в текстильних інтер'єрних матеріалах і виробих різного цільового призначення (текстильні матеріали і вироби для: покриття підлоги і стін, оздоблення вікон і дверей, оббивання і прикрашання меблів, постільної і столової білизни і багато ін.). Це, в свою чергу, сприяло створенню в окремих країнах спеціалізованих товарних ринків інтер'єрного текстилю. Варто зауважити, що такий ринок в останні роки формується і в нашій країні [1-3].

Метою статті є визначення особливостей формування та розвитку вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю та його окремих сегментів, а також пошук шляхів підвищення результативності їх роботи.

2. Загальні риси вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю

За останні 10-15 років відбулися кардинальні зміни у виробництві інтер'єрного текстилю. Так, в результаті глобалізації світової економіки центр виробництва інтер'єрного текстилю перемістився з Європи та США до країн "третього світу" – Південно-Східну та Центральну Азію, Південну Америку. Необхідно зазначити, що у Китаї, Пакистані, Індії, Туреччині та інших країнах створені десятки великих текстильних компаній і тисячі дрібніших підприємств, оснащених найсучаснішим обладнанням, які випускають широкий асортимент інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів різного цільового призначення, волокнистого складу, способів виробництва

та різноманітних видів оброблень. Ці компанії виробляють основний обсяг світового текстилю, включаючи інтер'єрний текстиль. Лідером світового ринку інтер'єрного текстилю є Китай. Сьогодні експорт дешевого неякісного китайського інтер'єрного текстилю до країн Європи постійно зростає [3, 4, 5].

На жаль, потреби в інтер'єрних текстильних матеріалах, які постійно зростають, вітчизняний споживач переважно реалізує за рахунок імпортованих виробників, тоді як вітчизняним текстильним підприємствам доводиться дуже жорстко конкурувати за ціною з дешевими азіатськими виробами.

Однак, необхідно відзначити, що потенціал українського текстильного ринку колосальний. Потреби в інтер'єрному текстилі постійно зростають, тому останнім часом спостерігається тенденція до того, що покупці все-таки хочуть купувати якісний товар. Якщо 2-3 роки тому визначальною при виборі продукції була ціна, то сьогодні переважно на першому місці є якість [3-5].

Про інтенсивність розвитку та зростання ємності зарубіжних і вітчизняних ринків інтер'єрного текстилю свідчить практика проведення щорічних міжнародних, міжрегіональних та регіональних ярмарок різних видів інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів. Саме на таких ярмарках відбувається показ нового перспективного асортименту, обмін досвідом виробництва між окремими компаніями і підприємствами в галузі оптимізації асортименту та підвищення якості даної групи товарів.

За останній рік український ринок інтер'єрного текстилю став більш структурованим, але він ще продовжує формуватися. За останні роки створено спеціалізовані підприємства, які займаються виробництвом і збутом різних видів інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів. Серед них необхідно виділити виробничо-збутову компанію “ТК-Домтекс”, яка входить до групи “Текстиль-контакт” – найбільшого текстильного оператора України. В дану групу входять також мережі магазинів інтер'єрного текстилю компаній “Домтекс” і салон гардин „Престиж”.

Виробництвом інтер'єрного текстилю займаються такі вітчизняні державні, приватні і кооперативні підприємства: концерн “Ярослав” – об'єднує в собі групу виробничих підприємств (ПП “Ярослав”, (м. Київ); ТОВ “Фабрика Промінь”, (Київська обл.); ТзОВ “Фабрика Домашній текстиль” (м. Київ); ВАТ “Богуславська суконна фабрика”; ВАТ “Стеблівська бавовняно-паперова прядильно-ткацька фабрика”), які спеціалізуються на випуску постільної білизни, подушок, пледів, ковдр, рушників та інших видів інтер'єрного текстилю. Також виробляють матеріали інтер'єрного призначення підприємства: “Черкаський шовковий комбінат”, “Тернопільський бавовняний комбінат” і багато ін [3].

Необхідно підкреслити, що домінуюча роль у формуванні та розвитку кооперативного ринку інтер'єрного текстилю, як і інших вітчизняних товарних ринків, повинна належати державі, яка володіє широким арсеналом методів управління цими ринками і забезпечення відповідного рівня їх розвитку. Варто відзначити, що в процесі управління розвитком вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю державою ще не в повній мірі використовуються такі важелі, як оподаткування виробників і продавців інтер'єрного текстилю, надання їм відповідних субсидій за необхідності, стимулювання виробництва на вітчизняних підприємствах тих товарів, попит на які не задовольняється, регулювання розмірів мита на ті імпортовані текстильні матеріали і вироби інтер'єрного призначення, аналоги яких виробляються в Україні та ін.

Успішному розвитку вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю буде сприяти і подальше вдосконалення системи національної стандартизації, пов'я-

заної з термінологією, обґрунтуванням нормативів, критеріїв і показників оцінювання якості та екологічної безпечності цих товарів. Невідкладного вирішення для потреб названого ринку вимагає впровадження в країні державної статистичної звітності про обсяги виробництва і реалізації основних груп і видів інтер'єрного текстилю різного цільового призначення, способів виробництва та волокнистого складу.

Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, товарний кооперативний ринок інтер'єрного текстилю за своєю асортиментною структурою об'єднує такі окремі сегменти [1-3]:

- ринок килимових виробів і матеріалів для покриття підлоги (килими, доріжки, паласи, ковроліни тощо) та оздоблення стін (гобелени, панно, шпалери та ін.);
- ринок текстильних матеріалів та виробів для оббивки та оздоблення меблів (різноманітні текстильні матеріали для оббивки меблів і поштучні вироби – чохла для меблевих подушок, накидки, покривала тощо);
- ринок текстильних матеріалів і виробів білизняного призначення (постільна і столова білизна, рушники, подушки, ковдри, матраци та ін.);
- ринок текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон та дверей (гардини, порт'єри, штори, фіранки, жалюзі та ін.).

Кооперативний ринок інтер'єрного текстилю тісно пов'язаний з продукцією агропромислового комплексу (АПК). Саме АПК служить основою для виробництва окремих видів вітчизняної текстильної сировини, яка використовується для виробництва багатьох видів інтер'єрного текстилю. Це в першу чергу стосується різних видів овечої вовни і отриманих на її основі різних килимових виробів різноманітного цільового призначення та способів виробництва, а також лляних і конопляних волокон, використання яких також гарантує виробництво високоякісних та екологічно безпечних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення (підлогові та настінні покриття, оздоблювальні та оббивні меблеві матеріали і вироби, порт'єрно-шторні матеріали і вироби, постільна та столова білизна). Тому проблеми розвитку ринку інтер'єрного текстилю необхідно розглядати у тісному зв'язку з проблемами розвитку агропромислового ринку текстильної сировини, яка вирощується підприємствами АПК. Особливо це стосується пошуку шляхів відродження льонарства і коноплярства в нашій країні, а також вітчизняного вівчарства.

3. Результати досліджень

Для успішного розвитку і функціонування кооперативного ринку інтер'єрного текстилю необхідні [6,7]:

- поглиблені маркетингові дослідження, пов'язані з усестороннім вивченням потреб споживачів різних за призначенням видів інтер'єрного текстилю, визначення та обґрунтування типології цих споживачів;
- вивчення та узагальнення інформації про конкурентів даного ринку, обґрунтування даних про тривалість життєвого циклу і його етапів основних видів та груп інтер'єрного текстилю, а також обґрунтування інших видів інформаційного забезпечення означеного ринку;
- всебічна інформація про обсяг вітчизняного сегменту кооперативного ринку інтер'єрного текстилю; сировинні, технологічні фінансові можливості підприємств, які займаються виробництвом і реалізацією інтер'єрного текстилю; дані про необхідність імпорту його окремих видів та можливість його експорту;

- всесторонні комплексні товарознавчі дослідження, націлені на оптимізацію асортименту, властивостей, рівня якості та екологічної безпечності різних за призначенням, волокнистим складом, способом виробництва груп і видів інтер'єрного текстилю;

- оцінка ролі сучасної моди у формуванні волокнистої основи, колірної гами, художньо-естетичного оформлення різних за призначенням груп та видів інтер'єрного текстилю.

Перераховані чинники, на нашу думку, повинні бути науковою основою для розроблення сучасної концепції для формування і розвитку вітчизняного сегменту кооперативного ринку інтер'єрного текстилю.

В табл. 1-3 для прикладу наведені деякі результати наших досліджень [8-13], пов'язаних з екологізацією сировинних ресурсів, пошуком шляхів підвищення якості і екологічної безпечності вітчизняних текстильних матеріалів та виробів інтер'єрного призначення.

Таблиця 1

Характеристика колірної гами забарвлень чистововняної пряжі килимового призначення

Назва барвника та концентрація у ванні, г/л	Візуальна оцінка забарвлення пряжі					
	до протравлювання		після одночасного з фарбуванням протравлювання			
			Kal(SO ₄) ₂		CuSO ₄	
	колір	код*	колір	код	колір	код
1	2	3	4	5	6	7
Багно звичайне, трава, 36	темно-бежевий	040405	жовтий	030307	жовто-оливковий	030606
Бузина чорна, плоди, 200	ліловий	090803	світло-ліловий	100703	коричнево-жовтий	070903
Бузина трав'яна, плоди, 75	ліловий	090903	сіро-зеленуватий	040803	оливково-зеленуватий	460603
Верба ламка, кора, 60	бежево-оранжевий	040406	бежевий	040304	коричнево-зеленуватий	040604
Верес звичайний, квітки, 42	світлий оранжево-коричневий	050605	темний лимонно-зелений	020407	темний лимонно-коричневий	301002
Горіх грецький, оплодні, 250	темно-коричневий з червоним відтінком	121002	коричневий з червоним відтінком	121003	коричневий з червоним відтінком	101002
Дуб звичайний, кора, 65	світлий оранжево-коричневий	050605	світлий оранжево-коричневий	050504	темний коричнево-лимонний	031002
Звіробій звичайний, квітки, 16	темно-ліловий	150903	коричневий з жовтим відтінком	081003	коричневий з лимонним відтінком	030102
Золототисячник малий, трава, 35	жовто-оранжевий	040407	жовто-оранжевий	040406	зелено-коричневий	030804

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Підмаренник справжній, корінь, 22	коричнево-оранжевий	050704	оранжево-жовтий	050506	жовто-коричневий	040704
Те ж трава, 25	бежево-лимонний	020306	лимонний	020305	темний оливково-жовтий	460605
Ревінь татарський, 220	темно-золотистий	040507	темно-золотистий	040507	жовто-коричневий	040804
Собача кропива, трава, 100	темно-бежевий	030504	лимонний	020305	темний оливковий	020804
Фіалка триколірна, трава, 25	бежевий	010202	лимонний	010204	салатовий	460405
Клен, листки осінні, 145	коричнево-оранжевий	050704	жовто-оранжевий	040406	коричнево-зелений	030903
Кропива дводомна, трава, 150	темно-бежевий	040404	бежево-лимонний	030506	темний лимонно-зелений	460603
Крушина ламка, кора, 45	темний золотистий	030408	темний золотистий	030408	темний коричнево-оранжевий	060903
Те ж, листки, 15	темний жовто-коричневий	030903	золотисто-лимонний	020308	зелено-жовтий	460505
Те ж, плоди, 50	лілово-коричневий	090802	зелений	440503	темний оливковий	460804

Таблиця 2

Характеристика колірної гами і світлостійкості забарвлень на декоративних тканинах, пофарбованих рослинними барвниками (після 300 год. сонячного опромінення)

Назва тканини, барвника та протравлювача	Колір і відтінок забарвлення	*Код забарвлення за атласом	Загальний колірний контраст, ΔE	Зниження розрахункової розливної навантаги за основою, %
1	2	3	4	5
Бавовняна тканина , пофарбована екстрактом кори крушини без протравлювання	темно-бежевий	050306	26,2	11,3
Те ж, з одночасним протравлюванням $K_2Cr_2O_7$	червоно-бежевий	080307	30,0	3,3
Те ж, $CuSO_4$	бежевий з оранжевим відтінком	070307	19,6	3,3

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Те ж, FeSO ₄	темний оранжево- коричневий	060308	8,8	15,2
Бавовняна тка- нина, пофарбо- вана екстрактом оплоднів грець- кого горіха без протравлювання	темно-бежевий з червоним відтінком	080208	24,4	15,0
Те ж, з одночас- ним протравлю- ванням KAl(SO ₄) ₂	темно-бежевий з червоним відтінком	080208	20,3	11,6
Те ж, K ₂ Cr ₂ O ₇	темно-бежевий з рожевим відтінком	090209	29,8	4,7
Те ж, FeSO ₄	темно-бежевий з рожевим відтінком	020902	26,7	17,1
Ляна тканина, пофарбована екстрактом маре- ни фарбувальної без протравлю- вання	світлий рожево- фіолетовий	150604	6,0	17,7
Те ж, з одночас- ним протравлю- ванням KAl(SO ₄) ₂	світлий червоний з фіолетовим відтінком	130504	4,1	19,0
Те ж, CuSO ₄	темно-рожевий з фіолетовим відтінком	160503	4,6	23,1
Ляна тканина, пофарбована екстрактом яблуні лісової (дички) без протравлювання	світло-бежевий	050203	4,0	25,1
Те ж, з одночас- ним протравлю- ванням KAl(SO ₄) ₂	золотистий	030408	16,3	15,2
Те ж, CuSO ₄	темний золотистий	040106	3,9	21,1

Таблиця 3

Характеристика колірної гами і світлостійкості забарвлень на фіранкових тканинах, пофарбованих синтетичними барвниками (після 3000 год. сонячного опромінення)

Назва тканини та марка барвника	Колір і відтінок забарвлення	*Код забарвлення за атласом	Колірна різниця за світлотою, насиченістю і колірним тоном			Загальний колірний контраст, ΔE	Зниження розрахункової розливної навантаги за основою, %
			ΔL	ΔS	ΔT		
1	2	3	4	5	6	7	8
Бавовняна тканина, <u>пофарбована: Р*</u> жовтим ЗКВТ	темно-жовтий з оранжевим відтінком	040803	-14,0	-14,0	1,4	14,1	13,2
Р синім СВТ	синій	260408	-6,7	-10,1	-3,9	12,7	10,7
Р зеленим	зелений з салатовим відтінком	440406	-5,7	-5,3	-,01	7,9	7,2
Полефірна тканина, <u>пофарбована: Д*</u> пурпуровим Е	червоний з фіолетовим відтінком	160608	0,06	-1,3	1,5	2,0	24,4
Д жовто-коричневим	світло-оранжевий з бежевим відтінком	060402	1,4	-3,5	1,3	3,8	26,9
Д червоним 4Ж	світло-рожевий	120302	-2,8	-7,1	-0,4	7,6	23,4
Д жовто-коричневим СЕ	жовтий з оранжевим відтінком	040803	-0,7	-1,3	-0,7	3,1	24,8
Д синім П	світло-синій	206408	-0,2	-0,1	-0,3	1,2	25,2
Д рубіновим РО	бордовий з синім відтінком	160707	-0,2	-3,1	-2,9	3,6	23,8
Полефірне гардинне основ'язане полотно, <u>пофарбоване: Д</u> морським синім	темно-синій з фіолетовим відтінком	240310	-4,4	2,2	0,2	4,9	26,1
Д рубіновим	бордовий	160708	-2,1	-2,0	1,9	3,5	16,3
Д червоним	темно-червоний з коричневим відтінком	140607	-3,7	-3,0	1,8	5,2	15,8

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8
Полефірно-віскозна тканина, пофарбована: П зеленим	світло-зелений з голубим відтінком	370303	-1,4	-0,3	-0,7	1,4	17,9
П фіолетовим	світло-фіолетовий	210404	-1,7	-2,1	-0,2	2,7	20,0
П золотисто-жовтим	золотисто-жовтий	020502	-0,4	-3,9	0,6	3,9	15,4
П оранжевим	жовто-коричневий	080704	-2,1	-5,2	4,1	6,3	15,0
П рубіново-рожевим	світло-фіолетовий з червоним авдтінком	170303	-1,3	-2,9	0,6	3,1	17,5

Примітки: 1) *В табл.1-3, при позначенні кольорів забарвлень шестизначним кодом перші два знаки відповідають колірному тону (номеру кольору карти атласу), наступні два знаки – номеру відтінку за насиченістю, а останні два знаки – ступеню світлоти.
2) *Р – барвник реакол; Д – барвник дисперкол; П – барвник пігмакол (табл. 3).

Аналіз даних табл. 1-3 дозволяє зробити такі висновки:

- світлостійкість досліджуваних фіранково-порт'єрних матеріалів визначається світлостійкістю їх забарвлень та світлостійкістю їх субстрату; найбільш оптимальними за рівнем світлостійкості необхідно вважати ті матеріали, в яких швидкість фотодеструкції барвника і субстрату співпадає або є близькою. Непридатними для фарбування фіранкових матеріалів необхідно вважати ті марки синтетичних й ті види рослинних барвників, під час використання яких потенційні ресурси волокнистої основи за своєю світлостійкістю практично не використовуються або використовуються не раціонально;

- залежно від конкретних умов експлуатації фіранкових текстильних матеріалів (під віконним склом або без нього), задану їх світлостійкість можна цілеспрямовано регулювати у широкому діапазоні відповідним підбором як окремих марок синтетичних чи видів рослинних барвників, так і волокнистої основи самих матеріалів.

4. Висновки

Отже, в статті визначено основні чинники формування та розвитку вітчизняного кооперативного ринку інтер'єрного текстилю та його окремих сегментів. Окреслені шляхи подальшого вдосконалення означеного ринку. Основну увагу надано розгляду концептуальних засад розвитку кооперативного ринку інтер'єрного текстилю та оцінці специфіки його кон'юнктури. Розкрито роль держави в управлінні і регулюванні розвитком названого ринку.

Доведено доцільність збільшення обсягів виробництва та розширення асортименту екологічнобезпечних видів інтер'єрного призначення і поповнення ними вітчизняного сегменту кооперативного ринку екотекстилю.

Обґрунтовано актуальність та доцільність більш глибоких комплексних технологічних, екологічних, товарознавчих та маркетингових досліджень проблеми формування і оцінки рівня екологічної безпечності інтер'єрних текстильних матеріалів, а також їх сучасного товарознавчого трактування та ув'язки з проблемами формування окремого вітчизняного сегменту їх ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фомченкова Л. И. Домашний текстиль на отечественном рынке / Л. И. Фомченкова // Текстильная промышленность. – 2008. – № 3. – С. 46-51.
2. Молодцова Н. Декоративный домашний текстиль / Н. Молодцова // Текстильная промышленность. – 2008. – № 6. – С. 22-24.
3. Потенціал і тенденції розвитку легкої і текстильної промисловості: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://libfree.com>.
4. Капкаев А. М. Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины / А. М. Капкаев // Легка промисловість України. – 2010. – № 7. – С. 12-14.
5. Лабурцева О. І. Маркетингові дослідження українського ринку текстильних виробів: сучасний стан, проблеми, перспективи / О. І. Лабурцева // Маркетинг в Україні. – 2006. – № 6. – С. 45-51.
6. Семак Б. Б. Наукові засади формування ринку рослинної текстильної сировини та його окремих сегментів в Україні: монографія / Б. Б. Семак. – Львів: Видавництво ЛКА, 2007. – 512 с.
7. Семак Б. Б. Теоретико-методологічні основи формування вітчизняного сировинного ринку екологічно безпечних товарів текстильної промисловості: монографія / Б. Б. Семак; [за ред. д. е. н. професора М. А. Коваленка]. – Херсон : Гринь Д. С., 2011. – 232 с.
8. Пушкар Г. О. Порівняльна оцінка світлостійкості фіранкових текстильних матеріалів, пофарбованих синтетичними барвниками / Г. О. Пушкар, Б. Д. Семак // Товарознавчий вісник: Збірник наукових праць. – Вип. 5. – Луцьк: ЛНТУ, 2012. – С. 185-192.
9. Пушкар Г. О. Інформаційне забезпечення вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю / Г. О. Пушкар, Б. Б. Семак // Науково-технічна інформація. – 2011. – № 3(49). – С. 45-50.
10. Пушкар Г. А. Научные основы оптимизации ассортимента и повышения экологической безопасности интерьерного текстиля / Г. А. Пушкар, Б. Д. Семак // Наука Красноярья: – Красноярск, 2012. – № 1(01). – С. 28-35.
11. Пушкар Г. О. Роль інформаційного забезпечення у формуванні вітчизняного сегмента ринку екологічно безпечного інтер'єрного текстилю / Г. О. Пушкар, Б. Б. Семак // Товарознавство та інновації: зб. наук. праць. Вип. 2 / [гол. ред. О. О. Шубін] – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – С. 326-335.
12. Пушкар Г. О. Проблеми формування сегменту ринку інтер'єрного текстилю в Україні / Г. О. Пушкар, Б. Б. Семак // Товари і ринки. Міжнародний науково-практичний журнал. – 2009. – № 2. – С.43-47.
13. Семак Б. Б. Обґрунтування доцільності використання лляних волокон для формування вітчизняного ринку екологічного текстилю / Б. Б. Семак // Агросвіт. – 2011. – № 3. – С.11-15.